

Konfliktit nuorten vertaissuhteissa: neuvotteluja osallisuudesta ja ulkopuolisuudesta

Kuopio 7.3.2019
Riikka Korkiamäki
riikka.korkiamaki@tuni.fi

Luennon näkökulma konflikteihin

Vertaissuhdeparadoksi

Osallisuusparadoksi

Kontrolliparadoksi

Identiteetti, kategorisointi, tunnustussuhteet – konfliktien väistämättömyys ja niiden välttämisen mahdollisuus?

65 kahdeksasluokkalaista kirjoitti vapaamuotoisen esseen ihmissuhteistaan koulussa. Ystävät/kaverit/ muut oppilaat mainittiin teksteissä

- a) 32 kertaa
- b) 97 kertaa
- c) 284 kertaa

65 kahdeksasluokkalaista kirjoitti vapaamuotoisen esseen ihmissuhteistaan koulussa. Opettajat/ koulun muu henkilökunta mainittiin teksteissä

- a) 8 kertaa
- b) 27 kertaa
- c) 84 kertaa

Mikä / kuka on nuorille koulussa tärkeä?

Miksi nuoret käyvät koulua?

Vertaissuhdeparadoksi

Vertaissuhteiden keskeinen merkitys nuoruudessa – mitä merkitsee niiden puuttuminen/ongelmallisuus?

Ikätoverit ovat merkittävä hyvinvoinnin lähde:

soiaalinen tuki, seura, yhteisyys, joukkoon kuuluminen

Vertaissuhteet ovat nuoruudessa paitsi hyvinvoinnin myös monenlaisen osattomuuden, syrjäyttämisen ja erontekojen areena

“Hyvinvointiautomaatti”

“Cinderella-topic”

Millaisia konfliktit nuorten vertaissuhteissa ovat?

Yksinjääminen

Kiusaaminen, syrjiminen, ulossulkeminen

Riidat, ystävyssuhteen katkeaminen

Luottamus

- .
- .
- .

<https://www.youtube.com/watch?v=x8Jwls817uU>

Nuorten Akatemia

Julkaistu 12.1.2012

Osallisuusparadoksi

Osallisuus (inclusion, participation) on nuorelle kuuluva perusoikeus, ja kuulumisen kokemus (belonging) on inhimillinen perustarve.

Yhteisön jäsenyys on identiteetin perusta (minä-me-muut).

Kokemus osallisuudesta (joukkoon kuulumisesta, belonging) rakentuu ennen kaikkea läheisissä ystävyyssuhteissa.

Yksien osallisuus (yhteisön jäsenyys) merkitsee toisten osattomuutta (yhteisön ulkopuolisuutta).

Konfliktit osana välttämättömiä identiteettineuvotteluja

”Koulussa on niin sanotut omat porukat kenen kanssa pyöritään, ja meidän jengi on ns. ”gangsta-jengi.” [...] meitä ei oikein koulu kiinnosta, vaan kaikki aivan muu pojat ja viikonloput enimmäkseen. Koulussa me kävellään ympäri koulua, juostaan palsussa (salaa) ja vietetään aikaa vessassa (salaa).” (Mirka 14 v, kirj.)

”Yleensä vietän vapaa-aikaani [lähiössä X], koska en erityisemmin pidä [Y:läisistä]. [...] Jonnen kanssa en kauheasti juttele, koska hänellä on vähän eri jutut. Sitä paitsi hän kuuluu koulussa ”tupakkanurkkalaisiin”. (Kasper 15 v, kirj.)

Identiteetti, osallisuus ja ulkopuolisuus

Ihmisen minuus ja identiteetti voivat rakentua vain suhteessa toisiin ihmisiin: jotta 'minä' voin olla olemassa, on oltava myös 'me', johon minä kuulun, sekä 'muut', joihin 'me' emme kuulu.

Nuorten keskinäiset määrittelyt sisä- ja ulkopuolisuudesta ovat väistämätön osa identiteettien rakentumista nuoruudessa.

Nuoret ja myöhäismoderni hyperindividualismi

"Mulla oli syksyn alussa alakoulusta tuttu kaveri. Siitä sit tuli yläkouluun mennessä tosi töykee mulle ja sit se ei enään ollu mun kaveri vaikka toivoin että oltais kavereita. Mulla ei ole yhtään kaveria meidän luokassa. Tosi moni opettaja on kysyny multa- Eiks noi halua ottaa sua mukaan???. Mä vastaan- Ei niitä kiinnosta ja en oo niitten tyyppinen esim. rohkee, tyylikäs, jne. Mulla oli paras kaveri, mutta se muutti pois. Oon aina yksin musta vaan tuntuu, että ne toivoo että kuolisin.. D."

(Yuki boki, <https://www.youtube.com/watch?v=x8Jwls817uU>)

Kontrolliparadoksi

Kiinnipitävä ja ulossulkeva sosiaalinen kontrolli

Osallisuus ja tuki voimaannuttavana kehänä

Osallisuuden kokemus mahdollistaa sosiaalista tukea ja kokemus tuesta vahvistaa emotionaalista kuulumisen kokemusta.

Tällöin myös monet kontrolloivat käytännöt – kieltäminen, ohjaaminen, peräänkatsominen – näyttäytyvät nuorelle sosiaalisena tukena.

Osattomuus ja kontrolli noidankehänä

Ryhmäkontrolli tuottaa osattomuutta ja sosiaalisen tuen ulkopuolelle jäämistä.

Tällöin myös monet tukevat käytännöt näyttäytyvät nuorelle sosiaalisena kontrollina.

Vertaissuhdekonfliktien merkitys

Kielteiset heijasteet ja muistijäljet sekä vakavat mielenterveydelliset seuraukset

Välttämätöntä identiteettien kehittymiselle ja 'oman paikan' löytämiselle

Vertaissuhteet konfliktien käsittelyn harjoitteluforumina

vuorovaikutustaidot, palaute omasta toiminnasta, 'selviytymisen kokemus'/
resilienssi

Tunnustussuhteet – mistä konflikteissa on kysymys?

Taylor (1992): Tunnustamisessa on kysymys tunnistetuksi tulemisesta tavalla, jonka henkilö kokee oikeaksi ja joka ohittaa ulkokohtaiset ja kategoriset määrittelyt.

Honneth (1995): on kyse jatkuvista neuvotteluprosesseista sen välillä, millaisena haluan tulla ymmärretyksi ja miten muut minut näkevät

Recognition, nonrecognition, misrecognition, (disrecognition) (Taylor 1992; Bingham 2001)

‘Myönteinen tunnistaminen’ ja konfliktien välttäminen

Tutustuminen

- kaverin erilaisten mieltymysten, elämäntilanteiden, kiinnostuksen kohteiden, kullekin tärkeiden yhteisöllisyyksien tunnistaminen

Tunnustaminen

- arkikäytäntöjä, joiden kautta aktiivisesti mutta hienovaraisesti osoitetaan toiselle hänellä tärkeiden asioiden ’hyväksyminen’

Tukeminen / toimiminen

- toimijuuden (ja passiivisuuden) salliminen kullekin tärkeissä ryhmissä ja yhteisöissä
- mahdollisten ongelmien käsittely myönteisesti ja nuorten kokemusmaailmaan perustuen
- ensisilmäykseltä ”vääränlaiselta” vaikuttava toiminta saattaa sisältää elementtejä, joiden myönteinen tunnistaminen on mahdollista hylkäämättä omia näkökulmia ja (moraalista) harkintaa

Lähteet ja lukemisto

Bingham, Charles (2001) *Schools of Recognition. Identity Politics and Classroom Practices*. Lanham, Maryland: Rowman & Littlefield Publishers.

Honneth, Axel (1995) *The Struggle for Recognition. The Moral Grammar of Social Conflicts*. Cambridge, UK: Polity Press.

Taylor, Charles (1992) *Multiculturalism and "The Politics of Recognition"*. Edited by Amy Gutmann. Princeton: Princeton University Press.

Häkli, Jouni & Kallio Kirsipauliina & Korkiamäki Riikka (eds) (2015). *Myönteinen tunnistaminen*. Helsinki: Finnish Youth Research Society.

Korkiamäki, Riikka (2013) *Kaveria ei jätetä! Sosiaalinen pääoma nuorten vertaissuhteissa*. Tampere: Tampere University Press ja Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.

Korkiamäki Riikka (2014). 'Jos mä nyt voisin saada ystäviä' - Ulkopuolisuus vertaissuhteissa nuorten kokemana. In Mika Gissler et al. (eds) *Nuoruus toisin sanoen: Nuorten eliolot vuosikirja 2014*. Helsinki: Finnish Youth Research Society & National Research Center for Welfare and Health, 38-50.

Korkiamäki Riikka (2014). *Rethinking Loneliness — A Qualitative Study about Adolescents' Experiences of Being an Outsider in Peer Group*. *Open Journal of Depression* 3 (4), 125-135.

Korkiamäki, Riikka (2016) *Friendship as potential? Recognition of teenagers' peer relationships at school*. *Open Journal of Social Sciences* 4 (9), 34-43.

Korkiamäki, Riikka, Kallio, Kirsi Pauliina, & Häkli, Jouni (2016). *Tunnustaminen näkökulmana ja käytäntönä lapsi- ja nuorisotyössä*. *Sosiaalipedagoginen aikakauskirja, vuosikirja 2016* 17, 9–34.